03.05.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntönne 28.4.2021

Helsingin kaupungin lausunto asiassa E 42/2021 vp Digitaaliset vihreät todistukset

HEL 2021-005311 T 03 00 00

Helsingin kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta valiokunnalle.

Itse perusratkaisu EU-yhteisestä digitaalisesta koronatodistuksesta on kannatettava ja Helsingillä ei ole huomautettavaa Suomen valtion kannoista asiassa.

Helsingin kaupunki nostaa lausunnossaan esiin huomioita asetuksen käytännön soveltamisesta ja soveltamiseen valmistautumisesta.

Digitaalisen koronatodistuksen käyttö tulisi saada mahdollisimman joustavasti osaksi olemassa olevia sähköisiä matkustamisen prosesseja. Soveltamistavan tulisi olla yhtenäinen kaikilla Suomen rajoilla. Asiasta päättämistä ei tule jättää esimerkiksi aluehallintovirastojen harkinnan varaan, koska tällöin maahantulon edellytykset voisivat olla erilaiset eri rajanylityspisteillä.

Tarvittavan lainsäädännön ja kansallisen sovelluskehitystyön lisäksi valtion tulisi kiireesti ryhtyä valmistelemaan sovelluksen yhteensovittamista liikenteenharjoittajien kanssa.

Digitaalinen koronatodistus on hyvä ratkaisu, mutta sen tarkistaminen erityisesti satamissa ja maarajoilla tulee olemaan myös valtava haaste. Satamissa ja maarajoilla saapujia ei normaalioloissa pysäytetä pääsääntöisesti lainkaan. Satamat on suunniteltu hyvin nopeaan saapumiseen ja lähtemiseen, eivätkä mahdollista terveystarkastuksia kaikille maahantulijoille sen jälkeen, kun matkustusrajoitukset poistuvat.

Postiosoite PL 6000 00099 HELSINGIN KAUPUNKI sosiaalijaterveys@hel.fi
Käyntiosoite Toinen linja 4 A Helsinki 53 www.hel.fi/sote
Puhelin +358 9 310 5015 **Faksi** +358 9 310 42504
Y-tunnus 0201256-6
Tilinro FI1880001200052430 **Alv.nro** FI02012566

Lainsäädäntöpohjan tuleekin olla sen kaltainen, että Suomen rajoilla ei edellytetä koronatodistusten osalta laajoja henkilötyötä vaativia tarkastuksia. EU:n yhteisen koronatodistuksen tulee olla maahantulon edellytys, joka liikennöitsijän on tarkastettava jo lähtömaassa. Tarkistuksen pitäisi olla liikennöitsijälle mahdollista myös ennakollisesti. Samanlainen vaatimus voi kohdistua myös Suomesta lähtevään liikenteeseen, jos muut EU-maat sellaisen asettavat. Tämä voi entisestää ruuhkauttaa satamia, jos käytännön tarkastustyön toteuttamista ei suunnitella huolellisesti.

Helsingin satamissa tämän hetkinen varustamojen vaatimien negatiivisten ennakkotestien tarkistaminen ja terveysneuvonta tarvittavine testeineen sujuu tyydyttävästi johtuen alhaisista matkustajamääristä. Viime kesänä matkustaminen puolittui normaaliaikaan verrattuna. Vilkkaimpina viikkoina matkustajia oli viime kesänä kuitenkin yhdessä päivässä kolminkertainen määrä verrattuna nykyiseen koko viikon matkustajamäärään.

Esimerkiksi 1000 matkustajan yhtäaikainen tulo terminaaliin keskimäärin minuutin pysäytyksellä tarkoittaisi lähes kahden tunnin jonottamista laivasta ulos. Jono olisi kahden metrin turvavälit säilyttäen kahden kilometrin mittainen. Suurin osa matkustajista jonottaisi laivassa, jonka pitäisi samanaikaisesti ottaa jo sisään seuraavia matkustajia.

Tällaisten matkustajamäärien koronatodistusten ja henkilöllisyystodistusten yksilökohtainen tarkistaminen puhumattakaan laajemmasta terveysneuvonnasta tai testaamisesta on satama-alueilla mahdotonta. Tarkastuksen pitää olla automatisoitu tai perustua summaariseen tarkastukseen lähtösatamassa ja pistokokeisiin Suomen päässä. Ahtaiden satamatilojen ruuhkauttaminen on monella tapaa turvallisuusriski - myös terveysturvallisuuden kannalta.

On siis erittäin tärkeää, että tuleva järjestelmä on mahdollisimman joustava ja pystytään integroimaan esim. osaksi varustamojen tai lentoyhtiöiden varausjärjestelmiä.

Helsingin kaupunki kiinnittää vielä huomiota siihen, että on harkittava tarkkaan, edellytetäänkö maahantulon jälkeen toista testiä eli niin sanottua 72 tunnin testiä, ja kenelle velvollisuus asetettaisiin (esim. vain rokottamattomat, yksi vai kaksi rokoteannosta). Jos tällainen edellytys on tarpeen, on ensinnäkin varmistettava, että käytössä on riittävät pakkokeinot velvollisuuden toimeenpanemiseksi. Toiseksi on välttämätöntä varmistaa testauskapasiteetin riittävyys, koska päivittäiset matkustajamäärät voivat nousta kymmenillä tuhansilla.

Kolmanneksi on välttämätöntä, että matkustajat velvoitetaan kirjautumaan ja varaamaan testiaikansa sähköisessä järjestelmässä etukä-

teen. Testiin osallistumista saadaan lisättyä ja valvonnalle edes jonkinlaiset edellytykset. Digitaalisen EU-yhteisen koronatodistuksen rinnalla pitäisi Suomeen tulijalla olla siis toinenkin digitaalinen järjestelmä käytössään, ellei näitä järjestelmiä voida integroida. Finentryn hyödyntämis- ja integrointimahdollisuudet on syytä selvittää välittömästi.

Kuntien tartuntatautiviranomaisten resurssit eivät missään tapauksessa riitä siihen, että kasvavia matkustajamääriä tavoitellaan jälkikäteen toista testiä varten. Satamissa ei ole tilaa pysähtyä varaamaan testiaikaa. Helsingissä on kokeiltu matkustajien tavoittamista jälkikäteen puhelimitse ja tätä tehdään tälläkin hetkellä. Malli ei ole järin tehokas vaadittaviin resursseihin nähden. Melko merkittävääkin osaa tulijoista ei saada terveysviranomaisten keinoin ohjattua testiin eikä edes tavoitettua.

Lisätiedot

Hanna Laine, yhteyspäällikkö, puhelin: 310 36172
hanna.e.laine(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

03.05.2021

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan
toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566